

CERKEV SV. PAVLA NAD VRTOVINOM – PRVI SPOMENIK SLOVENSKE SPRAVE

Osamelec pod Čavnom – *Ortaona, Školj, Školj sv. Pavla, Sveti Pavel* – je pomembno železnodobno gradišče, ki je bilo kot mandrija ali zavetno prisončje, naseljeno že v bronasti dobi. Ko so Rimljani na prehodu iz starega štetja v čas po Kristusu *Mesto na školju* spremenili v vojaško utrdbo, se je tudi tu začela zgodovina.

O življenju Ortaoncev priča med drugim razdelitev platoja na *mesto živih* (ali *polis*) na severu in *mesto mrtvih* (ali *nekropolis*) na jugu, med katerima je prostor človeškega in verskega srečevanja, ki ga danes deloma pokriva cerkev sv. Pavla.

Prvo svetišče naj bi na Ortaoni stalo že pred letom 313, gotovo pa med preseljevanjem ljudstev od 4. do 6. stoletja.

Leta 1520 je caraolski škof *Daniel de Rubeis* v imenu oglejskega patriarha Marina Grimanija na Školju vnovič posvetil obnovljeno cerkev sv. Pavla, ki so jo zaradi jožefinskih reform – po 265 letih – tj. leta 1786 opustili.

Po 159 letih se je za obnovo svetišča ogrel župnik *Viktorin Stanič*. V oktobru 1945 so ga večji zidarji v enem mesecu obnovili in pokrili kot prvi *spomenik žrtvam druge svetovne vojne*. Dokončano ga je ob večtisočglavi množici 19. maja 1946 blagoslovil prelat *Mihael Toroš*. Značilnost te cerkvice so table z imeni padlih in dobrotnikov.

Med letoma 2012 in 2014 je bil *prvi spomenik sprave v Sloveniji* na pobudo župnika Rafka Klemenčiča temeljito obnovljen. Prostovoljci in podjetniki iz kamenjske in črniške župnije so ga skrbno sanirali, ometali, prekrili, tlakovali, prostorsko preuredili in na novo opremili. Ob cerkvi so prizidali dvolino, 11 m visoko, s kamnom obloženo samostoječo preslico, s katere se oglašata v Ferralitu vlita zvonova *Apostol narodov* in *Angel Slovenije*. Zvonjenje poganja elektrika iz sončnih celic. Ta osvetljuje tudi

enoladijski prostor s preurejenim prezbitერიem, kjer dominirajo obnovljeni *kip sv. Pavla* (soha iz okoli leta 1530 je v kromberškem muzeju), marmornata *oltar* in *ambon* ter kamnit *mašni sedež*. Masiven kovinski nadstrešek povezuje zvončnico s cerkvenim vhodom.

Obnova se je leta 2014 končala s *posvetitvijo zvonov* (16. marca, škof Jurij Bizjak), z *blagoslovom obnovitvenih del in preslice* (25. maja, generalni vikar Jožef Koren) ter s *posvetitvijo oltarja* (25. junija 2014, škof Metod Pirih).

Cerkev sv. Pavla kot celota – z vso notranjo in zunanjo opremo (s kamnitimi dodatki in napisi) – je *visoka pesem* medčloveškega sodelovanja in iskrenega verovanja.

KVIZ:

Kako se je nekoč imenoval Školj sv. Pavla?

Planota sv. Pavla je razdeljena na dve polovici, kateri?

Kdaj je bila na Školju sezidana prva cerkev?

Koliko časa so cerkev sv. Pavla obnavljali leta 1945?

Kaj so leta 2014 prizidali k obnovljeni cerkvi sv. Pavla?

Zakaj velja cerkev sv. Pavla za prvi spomenik slovenske sprave?

Naštej tri glavne dele svetopavelske cerkve!